

Mária

BEVEZETÉS

Hiszünk Jézusban, mint igaz Istenben, aki értünk emberré lett. Ebből adódóan az Ő édesanyja sem lehet számunkra jelentéktelen. Szeretnénk objektív képre törekedni Urunk édesanyjáról, és ehhez az ő személyére vonatkozóan egyedül megbízható forrásokra: az evangéliumokra és az Apostolok cselekedetire támaszkodni. Fontosnak látjuk tiszteletet tanúsítani annak az asszonynak a hite iránt, aki magát az Úr szolgálólányának (Lukács 1:38) nevezi, de egyben kritikát is gyakorolni azzal a "máriaimádat" szemben, amely sem Isten, sem az Ő szolgálólánya akaratával nem egyezik meg.

MARIAM. ¹ JÉZUS ANYJA

Amikor a galileai faluból, Názáretből származó Mariamot i.e. 8- vagy 7-ben Isten elhívta, hogy ő legyen a Megváltó édesanyja (Lukács 1:26-38), új fejezet kezdődött az üdvtörténetben. Mariam igent mondott arra a feladatra, amelyet Isten rábízott. Ő lett az édesanyja Jézusnak, az emberiség megváltójának, aki örök Logoszként az ő méhében lett emberré. Fiában egy személyben egyesült a végtelen Isten egy teremtménnyel.

A Megváltó anyjaként Mariam kezdettől fogva részese volt fia megalázottságának. Jézus születésekor nem kapott hajlékot (Lukács 2:7), röviddel utána férjével külföldre kellett menekülnie (Máté 2:13-15). A tizenkét éves Jézus anyjaként megtapasztalta, mit jelent anyai érzéseit fia örökkévaló Atyjával való kapcsolatának alárendelni (Lukács 2:48-49).

Amikor Mariam fiát nyilvános működése kezdetén — ha csak közvetett módon is — felszólította, hogy segítsen egy probléma megoldásában, Jézus nagyon közvetlen módon tette tudatossá számára, hogy Isten terve nem Mariam beavatkozásától függ:

Vajon énrám tartozik ez, vagy terád, asszony? Nem jött még el az én óráim? (János 2:4)²

Mariam megértette ezt az intést, és a továbbiakat Jézusra hagyta. A Mariam szájából elhangzott utolsó ránk maradt mondatot úgy is érthetjük, mint további életének alapelveit:

Bármit mond nektek, tegyétek meg. (János 2:5)

Meg kellett tapasztalnia, ahogyan Jézus nyilvános fellépése által a család szétszakadt: Jézust saját rokonai örülnék nyilvánították (Márk 3:21). Amikor közvetíteni próbált, kudarcot vallott; ekkor ugyanis Jézus nemcsak egyéb rokonainak, hanem anyjának is tudomására hozta, hogy neki nem a testi rokonság számít, hanem a szellemi:

Ő azonban így felelt annak, aki szólt neki: Ki az én anyám, és kik az én testvéreim? Erre kinyújtotta kezét tanítványai felé, és így szólt: Íme az én anyám, és az én testvéreim! Mert aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát, az az én fivérem, nővérem és az én anyám. (Máté 12:48-50)

Ezután Jézus anyja továbbra is a háttérben maradt. Fia viselkedéséből sok mindent nem értett, mégis hűséges maradt hozzá kereszthaláláig. Ebben a helyzetben Jézus inkább tanítványára bízta őt, mintsem hitetlen rokonaira (János 19:25-27).

Jézus feltámadása után Mariamot Jézus tanítványainak körében találjuk, velük együtt imádkozva (Apostolok cselekedetei 1:14). Majd eltűnnek Mariam nyomai a történelemben. Feltételezhetjük, hogy továbbra is együtt volt Jánossal, és hívő tanítványként halt meg. Az Apostolok cselekedetei későbbi fejezeteinek és az Újszövetség egész levéllirodalmának³ hallgatása Mariamról azt mutatja, hogy nem vezető szerep betöltésében látta a feladatát, hanem magát alárendelve, alázatban járult hozzá a gyülekezet építéséhez.

MÁRIAIMÁDAT?

Mária maga ezt mondta:

¹ "Mariam" Jézus anyjának a neve az Újszövetség számos helyén, mint pl.: Lukács 1,27.30.34... A héber alak így hangzott: "Mirjam". Arám anyanyelvén Máriát "Mariam"-nak hívták. Tudatosan választottuk nevének ezt a(z eredeti) változatát, hogy hangsúlyosabb legyen Jézus anyjának történelmi személy volta.

² A szövegösszefüggés arra utal, hogy ezt a mondatot — a közismert fordításokkal szemben — inkább kérdésként kell fordítani. Az eredeti szövegben nem voltak írásjelek. A görög szórend megengedi ezt a fordítást.

³ A Galata 4:4-et "asszonytól született" nem értékelhetjük Mária különleges megemlézéseként, hanem Isten fiának teljes emberré lételetét hivatott hangsúlyozni.

Íme, mostantól fogva boldognak mond engem minden nemzedék. (Lukács 1:48)

Akkor mégiscsak helyes imádságban bizalommal Jézus anyjához fordulni?

Boldognak mondjuk Máriát, ahogy rokona, Erzsébet is kifejezte:

Boldog, aki hitt, mert beteljesedik mindaz, amit az Úr mondott neki. (Lukács 1:45)

Éppígy boldognak mondunk minden hívőt, ahogy Jézus is tette:

Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak, és hisznek! (János 20:29)

Fent idézett szavaival Mária Lea példáját követte, aki Ásér születésekor — aki Izrael tizenkét törzse egyikének ősatyja volt — ezt kiáltotta:

Boldog vagyok! Bizony, boldognak mondanak engem a leányok. (1 Mózes 30:13)

Jézus születésének jelentősége nagyban meghaladja egy ősatyja születésének jelentőségét. Az előbbi minden nemzetséget érint. Ezért minden nemzetségnek oka van arra, hogy Mária hitének örvendezzen. Mégis, amilyen kevésbé Izrael lányai imádkoztak Leához, éppoly kevésbé imádkoznak a keresztények Megváltójuk anyjához. Az imádság egyedül Istent illeti meg! Az az imádság, amelyben Mária örömét fejezi ki, hogy a Megváltó anyjává választott, teljesen Istenre irányul, akit Szabadítójának nevez (Lukács 1:47). Sem Mária szavaiban, sem sehol máshol az Újszövetség íásaiban nem találunk semmi okot arra, hogy imádságban hódoljunk neki, vagy akár, hogy csak a közbenjárását kérjük. A Bibliában nagyon sok imádság található. Viszont minden imádság Istenre vagy Jézusra irányul. Egyetlen imádság sem szól embernek, ha mégoly tökéletesen és szentül élt sem.

Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj! (Máté 4:10)

Úgynevezett "máriaimádók" gyakran mondják, hogy nem imádják Máriát, csupán közbenjárását kérik, éppúgy, ahogy más keresztényeket is meg lehet kérni, hogy imádkozzanak értünk. Ez a gondolat nemcsak azon bukik meg, hogy minden bibliai alapot nélkülöz, hanem azon a tényen is, hogy Mária már nem él közöttünk, hanem Isten jelenlétében van. Mária él, és nem halott. Azonban a határok ezen múlandó és az örök világ között továbbra is léteznek. Máriára is illik, amit egy ószövetségi próféta Ábrahámról és Izraelről (=Jákobról), Izrael népének ősatyjáról mondott:

Hiszen te vagy a mi atyánk, Ábrahám nem ismer bennünket, Izrael nem törődik velünk. Uram, TE vagy a mi atyánk, ősidőktől fogva megváltónknak nevezünk. (Ézsaiás 63:16)

Ki ismerte jobban Máriát, mint János, aki magához vette őt Jézus halála után? Minden valószínűség szerint János valamennyivel túlélte Máriát, és minden újszövetségi írását az ő halála után fejezte be. Ha János Máriát halála után közbenjárásra kérte volna meg, akkor ennek nyomokat kellett volna hagynia János íásaiban és a II. század hagyományában is. Ilyesmit azonban nem találunk. Kik vagyunk mi, hogy erről jobban tájékozottak legyünk, mint az apostol? Aki Máriát az őt megillető módon tiszteli, az követi Jézus anyjának a példáját, és az Urat magasztalja, és Istent, Szabadítóját dicséri (Lukács 1:46-47).

MÁRIA, A KÖZBENJÁRÓ?

A közbenjárás témájához a Bibliában világos kijelentéseket találunk:

Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus. (1. Timóteus levél 2:5)

Ezért üdvözíteni tudja (Jézus) örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez, hiszen Ő mindenkor él, hogy esedezzék értünk. (Zsidó levél 7:25)

A "máriaimádók" ezekkel a kijelentésekkel formálisan egyetértenek, de Máriát a "közbenjáró közbenjárójává" teszik. XIII. Leó "pápa" ezt állította:

Ahogy azért a magasságos Atyához senki sem járulhat, csakis a Fiú által, úgy bizonyos mértékben Krisztushoz sem járulhat senki, csakis édesanyja által. (XIII. Leó, "Octobri Mense" kezdetű enciklika, 1981)

Ha azonban Jézushoz csakis Márián keresztül járulhatunk, akkor ez a formális egyetértés Jézus egyedüli közbenjáróságának gyakorlati tagadásává válik.

De vajon Jézus a kereszten nem tette-e anyját minden ember anyjává (János 19:25-27)? Nem ok-e ez arra, hogy bizalommal telve hozzá siessünk? Ki ismer minket jobban, mint édesanyánk?

A helyzet az, hogy a Bibliában semmit sem találunk erre vonatkozóan. Jézus — felelősségteljes fiúként — inkább legközelebbi tanítványára bízta anyját, mintsem az akkor még hitetlen "testvéreire".⁴ Még a kereszten is megmutatta Jézus, hogy egyfelől felelősséget érez anyja iránt, másfelől viszont azt is, hogy számára a szellemi rokonság megelőzi a testit.

De nem úgy van, hogy Jézus édesanyjára különösen hallgat? Hogyan vethetné meg egy fiú édesanyja esedezését? Aki így gondolkozik, az tagadja Isten szeretetét, aki személyválogatás nélkül fordul minden ember felé. Ha tiszta lelküettel közeledem Istenhez, Ő meghallgat. Ha nincs meg bennem ez a lelkület, akkor Mária sem fog tudni segíteni. Jézus az, aki így szól hozzánk:

Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű. (Máté 11:28-30)

Akit nekem ad az Atya, az mind énhozzám jön, és aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el. (János 6: 37)

MÁRIA, A BÜNTELEN?

Az Újszövetség tanúsága szerint Jézus büntelen volt:

Közületek ki tud rám bünt bizonyítani? (János 8:46)

Aki így beszél, vagy nagyzási hóbortban szenved, vagy igaza van. Az első keresztényekkel együtt hisszük, hogy az emberek közül egyedül Jézus mondhatja ezt a mondatot.

Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bünt. (Zsidó levél 4:15)

Mert ilyen főpap illet hozzánk: szent, ártatlan, szeplőtlen... (Zsidó levél 7:26)

... ő nem tett bünt, álnokság sem hagyta el a száját. (1. Péter levél 2:22)

Máriáról viszont semmiféle ilyen kijelentést nem találunk a Bibliában. Ezért bibliai érvként általában az angyali üdvözlötet szokták idézni Lukács evangéliumából:

Üdvözlégy, kegyelembe fogadott, az Úr veled van! (Lukács 1:28)

A "kegyelembe fogadott" szóból, amit a Vulgata⁵ "gratia plena"-nak, vagyis kegyelemmel teljesnek fordít, vezetik le a "máriaimádók" Mária büntelenségének teljes teológiáját. Habár már az újabb katolikus fordítások is régóta a görög "kecharitomene" szónak megfelelő "kegyelembe fogadott" megfogalmazást használják, Máriát ennek ellenére még mindig, mint "kegyelemmel teljes"-t imádják. Azonban a "kegyelembe fogadott" kifejezés éppen arra utal, hogy Máriának szüksége volt Isten kegyelmére, tehát épp a büntelenség ellenkezőjét fejezi ki. István esetében, akiről a következő kijelentést olvashatjuk:

István pedig – kegyelemmel és erővel telve – nagy csodákat és jeleket tett a nép között. (Apostolok cselekedetei 6:8)

Nem vonják le ugyanazokat a következtetéseket, mint Mária esetében. Jóllehet nagyra értékeljük Istvánnak, az első vértanúnak az engedelmisségét és odaadását, az ő esetében sem beszélhetünk büntelenségről.

Az első századok egyházírói számára is világos volt, hogy Mária vétkezett. Példaként csak Chrysostomost idézzük, aki a Máté 12:46-50-et a következőképpen kommentálta:

Mert az, amit tett, igen nagy hiúságból fakadt. Meg akarta mutatni a nép előtt, hogy hatalommal és tekintéllyel rendelkezik a fia fölött, miközben még a legkisebb sejtelve sem volt az ő nagyságáról. Ezért is jött olyan rossz időpontban. (Chrysostomos ["Aranyszájú" János], Homíliák a Máté evangéliumhoz, 44. homília)

Még ha Chrysostomos a Máté 12-beli helyzetet talán túl negatívan is értékelte, példája azt bizonyítja, hogy egy IV. századi katolikus "szent" számára sem volt még dogma Mária büntelensége.

⁴ "Jézus testvérei" alatt nagyon valószínű, hogy unokatestvéreket kell értenünk. Ennek a kérdésnek az alapos vizsgálata azonban nem fér bele ennek az írásnak a kereteibe.

⁵ Jeromos latin bibliafordítása az V. századból

Alexandriai Kelemennel együtt mi is valljuk:

... hiszen azért egyedül ő a bírónk, mert egyedül ő büntelen. (Alexandriai Kelemen, Paedagogus [A nevelő], I,4,2)

MÁRIA, ISTEN ANYJA?

Az efezusi zsinat (431) Máriát "theotokos"-nak (istenszülőnek) nevezte. Ez a kifejezés annyiban helyes, hogy ő szülte meg azt, aki igaz Isten és igaz ember. Természetesen világos, hogy Istennek, a világmindenség örök teremtőjének nincs kezdete, ezért nem lehet sem apja sem anyja.

Éppúgy, ahogy Pál leírhatta:

... mert ha felismerték volna, a dicsőség Urát nem feszítették volna meg (1 Korinthus levél 2:8)

ami azt jelenti, hogy Istent feszítették keresztre, mi is mondhatjuk, hogy Mária Istent szülte meg. Ez a kijelentés azonban Jézusra vonatkozik és nem Máriára. Sajnálatos módon azonban az efezusi zsinat alapvetően helyes, de rosszul hangsúlyozott tanítása a Bibliával ellenkező máriakultusz erősödéséhez vezetett. A pogány tömegek egyházba való beáramlása — ami szintén akkoriban következett be — azt eredményezte, hogy a pogány anyaistenség kultusza, mellyel Pál is szembe találta magát Efezusban (Apostolok cselekedetei 19:23-40), végérvényesen beépült a kereszténységbe.

Különösen a teológiailag iskolázatlan emberek értik gyakran helytelenül az "Istenszülő" (vagy még jobban leegyszerűsítve: "Istenanya") fogalmat, és megfelelő emóciókkal társítják. A "Mennyei Atya" mellé odaállítják a "mennyei anyát", és ezzel a monoteizmus formális megtartása mellett vallásuk gyakorlati politeizmussá válik. Az imádságok nagy része aztán a "mennyei királynője"⁶ felé irányul. Az Atyaistenség a távoli háttérbe szorul. Máriának kell fia büntető kezét visszatartania.⁷

A Biblia más Istenről tanít. Az az Isten, akiről a Biblia beszél, nincs távol tőlünk:

... hogy keressék az Istent, hátha kitapinthatják és megtalálhatják, hiszen nincs is messzire egyiküinktől sem; mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk ... (Apostolok cselekedetei 17:27-28)

A Biblia Istent nem lehet férfi és nő, atya- és anyaistenség kereteibe szorítani. A mindenség végtelen alkotója fölötté áll ezeknek a kategóriáknak. Ezért találunk a Bibliában a sok, Istent atyaként bemutató igehely mellett olyan kijelentéseket is, amelyek anyához hasonlítják Őt:

Megfeledkezik-e csecsemőjéről az anya, nem könyörül-e méhe gyermekén? Ha mások megfeledkeznének is, én nem feledkezem meg rólad! (Ézsaiás 49:15)

Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket. (Ézsaiás 66:13)

Egyedül Neki — aki számunkra sokkal több, mint apa vagy anya, aki a mi egyetlen Istenünk és Szabadítónk — akarunk szolgálni, ahogy Mária is tette Jézus tanítványainak közösségében.

⁶ Hasonlítsd össze Jeremiás 7:18-al

⁷ "Mária" kijelentése a római katolikus egyház által elismert la saletti megjelenésekor

MÁRIA

Nézd, mit tettek Máriával:
Gúnyolják őt csúf tréfával.
Hiszen meggalázzák őt:
Úgy tisztelik, mint istennőt.

Az egykori hű szolgálólány
Ma nem más, mint néma bálvány.
Azt mondják, "Menny Királynője".
Ó, a szívünk megszakad tőle!

Nagyasszonyként emlegetik,
Mint pogányok holt isteneit.
Éppúgy, mint Baal, Molok s Diána,⁸
Mária is imádat tárgya.

Mai neve "Szeplőtelen",
Habár ő sem volt büntelen.
Gyengeségben hűen küzdött.
Kegyelemből ő is győzött.

Társmegváltónak jelölték,
Megcsorbítva Jézus művét.
Pedig maga Mária hagyta meg:
"Bármit mond, megtegyétek!"⁹

Ha példa Mária hűsége:
Dobd rózsafüzéredet félre!
Ha tényleg tiszteled Máriát,
Kerüld el Lourdes-ot s Fatimát.¹⁰

Istenhez egy a közvetítő:
Jézus! Ő az Üdvözítő.
Egyetlen út Ő Istenhez,
Nekem, Máriának s neked.

Csak Urunké az imádat.
Nem adhatjuk Máriának.
Istent szolgáljuk, az Ég Urát!
Ki megváltott téged s Máriát.

⁸ Baal: Kánaánban, Szíriában, Palesztinában és egyéb helyeken is imádott istenség bibliai gyűjtőneve; Molok: a Bibilában szereplő, főleg az északkeleti és keleti szemiták körében imádott istenség; Diána: istennő, a termékenység szimbóluma Kis-Ázsiában, görög névváltozata az Artemisz. Efezusban híres temploma volt (vö.: Apostolok cselekedetei 19:35).

⁹ vö.: János 2:5

¹⁰ Lourdes (ejtsd: lurd) és Fatima a katolikus egyház által jóváhagyott népszerű Mária-kegyhelyek.